

Prof. Waldemar Jama
Mikołowska 44/3
40-065 Katowice

Wyższa Szkoła Techniczna
w Katowicach - Grafika

Recenzja dorobku artystycznego Pani mgr Patrycji Pawęczowskiej sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych, wszczętym przez Radę Wydziału Artystycznego Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.

Pani mgr Patrycja Pawęczowska urodziła się w 1977 r w Będzinie. W latach 1996-2001 studiowała na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach na Wydziale Pedagogiki i Psychologii w specjalności Pedagogika Specjalna w zakresie resocjalizacji uzyskując stopień magisterski. W latach 2007-2009 studiowała Terapię Zajęciową w Instytucie Kształcenia Ustawicznego Nauczycieli i Studiów Edukacyjnych przy Dolnośląskiej Wyższej Szkole we Wrocławiu. Ukończyła również Studia Podyplomowe / 2011-2012 / na Wyższej Szkole Technologii Informatycznych w Katowicach – kierunku Grafika. Aktualnie jest doktorantką Wydziału Artystycznego na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. / od 2013 r /

Ocena dorobku artystycznego

Wystawia od 2008 r. Jest autorem 21 wystaw indywidualnych i około 60 zbiorowych, w tym 18 poza granicami kraju. Biorąc udział w konkursach fotograficznych i filmowych uzyskała szereg nagród i wyróżnień. Najważniejsze to I miejsce na Międzynarodowym Konkursie Fotografii Cyfrowej w Częstochowie. / 2017 r/ Z zagranicznych / oprócz wyróżnień / to nominacja do Lucie Award za videoart *CITYZENS* . Jest też autorką 8 realizacji multimedialnych.

Dorobek dydaktyczny to prowadzenie warsztatów fotograficznych; wykłady i prelekcje w różnych ośrodkach w kraju. Dokładny spis znajduje się w dokumentacji autorskiej z uwzględnieniem poza artystycznej /terapeutycznej /
Do dydaktyki należą również przeprowadzone badania w postaci wywiadów, rejestracji, eksperymentów i opracowania kwestionariuszy.

Prace w kolekcjach

Muzeum w Pałacu Schoena w Sosnowcu
Sosnowieckie Centrum Sztuki – Zamek Sielecki
oraz w zbiorach prywatnych.

Ważniejsze cykle fotograficzne

2008 r - Relacje
2009 r - Cykl otwarty
2010 r - Humantria

2012 r - Co się kryje na dnie oka
2013 r - Otwórz oczy
2014 r - Birdheaded
2014 r - Urlop.Czas i przestrzeń
2014 r - Mieszczanie, W kadrze i poza nim
2015 r - Kim jestem
2017 r - Teoria strun
2017 r - Korzenie

Zdjęcia były wykonywane zarówno analogowo, jak i cyfrowo.

W/g autorki

“wdrażanie zachowań badawczych w celu odnalezienia tożsamości obrazu okazało się elementem odkrywania siebie” / str.63 pracy doktorskiej/

W cyklu “Urlop.Czas i przestrzeń” - eksperyment polegał na wykonaniu portretów nieznanymi osobami spędzających urlop w tej samej nadmorskiej miejscowości.

Proponowane zakrycie głowy fotografowanej osoby, powtarza się również w następnych cyklach jak: Moje miasto, Mieszczanie. W kadrze i poza nim, Birdheaded.

Raz zakrywającymi elementami / maskami / są przedmioty osobiste jak: chusty, kurtki, swetry itp. W innych realizacjach / np. Birdheaded / maski są projektami specjalnie wykonanymi na potrzeby sesji fotograficznej. Problemem jest fakt, iż samo ciało może być obiektem szyderstwa. Tematem cyklu “Relacje” / od 2008 r / są międzyludzkie związki, które pokazują skomplikowany świat stosunków partnerskich, czy małżeńskich.

Ujawniają się tutaj emocje autorki. Trafnie zauważone sytuacje, ale jak zawsze ostatnie słowo należy do widza. / odbiorcy / Jest to cykl otwarty, w którym odrębnie funkcjonują pojedyncze prace, zdobywając nagrody, wyróżnienia, czy publikacje

Cykl “Mieszczanie” jest bardziej rozbudowany. Nastąpiło tu połączenie z videoartem. 19 portretów dużego formatu plus film poklatkowy *CITYZENS* obrazujący czynności związane z ubieraniem, rozbieraniem i pozowaniem. Ta dekonstrukcja indywidualności / twarz zakryta siatką / jest metodą autorki, zagadką dla odbiorcy. Czyżby ubiór /nawet specjalnie zaprojektowany / i gest wystarczał? Kiedy i istocie osoby, jego jestestwie decyduje oblicze. Należy mieć na uwadze, że samo wchodzenie nie w swój kostium nie zawsze daje interesujące rezultaty. Poza formą nie niesie żadnych wiodących treści. Ich teatralizacja powoduje, że traktujemy je jak “kukły” / fabrykaty / udające prawdziwych ludzi.

“...wieża Babel masek, które nie mogą trafić do swych szat prawdziwych”.
/ B.Schulz- Sanatorium pod klepsydrą – GREG-Kraków -str.134 /

W zestawie - Teoria Strun – 10 zdjęć z 2017 r, które można potraktować jako obiekty. Dwie rzeczywistości nakładając się łączą, a równocześnie jest między nimi dystans. Przechodząca przez środek obrazu struna zawieszona w przestrzeni zawiera miniaturkę głównego zdjęcia / obrazu/ . Jest jego tautologią, dopełnieniem, jak gdyby potwierdzeniem – jest również znakiem zapytania. Jak pisze Charlotte Cotton / Fotografia jako sztuka współczesna - univeritas –Kraków-2010-str.42 /

“Powtórzenie przekształca luźne rozważania w wyraźne tezy, gdyż w samym akcie powtórzenia kryje się element dowodu”.

Ta “teoria wszystkiego” - do dzisiaj nieudowodniona jest “opisem fundamental-

nych sił natury, unifikacji grawitacji i mechaniki kwantowej " - /Wikipedia /.
Pozostaje pytanie ? Jak w sensie formy przedstawić to na obrazie ?
Dlatego uważam że:

Postawa scjencyczna reprezentowana przez różnych artystów nie zawsze dawała pozytywne wyniki, gdyż często naukowość przerastała twórców, lub problemy były powierzchowne .

Wystawa – Moje Miasto – Tychy 2017 r.

W/g autorki to "portretowanie nagich kobiet w czarnym skórzanym płaszczu, z twarzami zakrytymi skórzanym workiem. Zestaw obrazuje kontrast skojarzeń władzy, dominacji i przemocy, podległości i bierności ". Tematyka jak najbardziej aktualna.

Korzenie / 2017 r / - to cykl 8 cz-białych zdjęć. Materiałem wyjściowym były Polaroidy. Odrealnione portrety z zamkniętymi oczami o dużej sile wyrazu. Pozostaje pytanie ? Czy ta retrospekcja, sięganie głęboko w przeszłość, do innej rzeczywistości będzie odczytane prawidłowo wg intencji autorki ?

Humantria – 2010 r- wystawa - Galeria Negatyw- Klub Gugalander – Katowice
Akty męskie i kobiece z wykorzystaniem elementów geometrycznych jak: koło, trójkąt, kwadrat. Dla niektórych to "fantazyjne " projekty, dla mnie te surowe ,wręcz chropawe obrazy przemawiają najbardziej z dorobku autorki.

Udział w wystawach zbiorowych, tematycznych urządzanych przez różnych kuratorów - to próba odpowiedzi na pytania ? Przykładowo :

Co się kryje na dnie oka ? – jak postrzegane są kobiety – Toruń -2012 r – kurator

K.Jurecki

Dywersyfikacja sztuki - Zamek Sielecki - Sosnowiec

Uchwycić punctum - ASP K-ce-Galeria "Na strychu"-2014 r- termin R.Barthesa
dzisiaj trochę trywializowany

Po co jest sztuka ? - Muzeum Siemianowice – studenci, absolwenci, doktoranci
Pracowni Działań Multigraficznych ASP Katowice

Bliżej - 2013 r - Galeria ZPAF - K-ce-

Dalej - 2017 r - " " "

Opowiem wam o Śląsku-2014 r – Muzeum Siemianowice – wspólna z A.Kreisem

Mysleć jak Leonardo - 2014 r – Pałac Kultury Zagłębia-Dąbrowa Górnicza.

Ważny jest udział, wyróżnienia i nagrody w poszczególnych latach /2011,14,16,17 /
w Konkursie Międzynarodowym Fotografii Cyfrowej w Częstochowie.

Również wystawy i prace w Muzeum Erotyki w Warszawie. //2011 r /

Tworząc tzw. " sztuczne piękno " - balansuje na granicy kiczu ,nie przekraczając go.

Prace o dużym emocjonalnym ładunku z elementami surrealizmu.

Jest autorką okładek książkowych, opracowywała materiały wizualne dla teatru KOREZ w Katowicach. Autorką zdjęć i współrealizatorką 8 realizacji multimedialnych. Głównie filmy tzw. poklatkowe, które często są dopełnieniem różnych zestawów fotograficznych.

Dorobek artystyczny był wielokrotnie wykorzystywany w prasie codziennej, regionalnej, tygodnikach i miesięcznikach. / np.PHOTO , ŚLĄSK/ Ilustruje e-boki. Posiada stronę internetową

www.anna66.carbonmade.com

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska składa się z zestawu fotografii i pracy pisemnej pt. The Family /Rodzina / 18 wielkoformatowych zdjęć ma potwierdzać postawioną tezę:

Tożsamość obrazowi nadaje twórca, osoba pozująca i odbiorca niezależnie.

Tożsamość obrazu w tym przypadku sprowadzona została właściwie do portretu, / twarzy / która jest głównym źródłem tożsamości.

Wykorzystane zostały wyniki 6 ćwiczeń, eksperymentów z udziałem 106 respondentów . / 77 kobiet i 29 mężczyzn / Autorka szczegółowo wyjaśnia pojęcia :

twórca , osoba pozująca , odbiorca - które są zaangażowane w projekty.

Podmiotowość tych pojęć wydaje się oczywista, może z zastrzeżeniem że nie wszyscy i i zawsze tak oceniają.

Punktem wyjścia pracy jest, jak pisze autorka " rozczarowanie , nieukontentowanie obrazem, upływem czasu , wyborami i zmianami.....pozwoliły mi one odnaleźć utracone znaczenia ".

Wszystkie te działania / badania i eksperymenty / związane są ze swoistą autoterapią.

Oddzielną sprawą jest problem maski, która jest identyfikacją , jak i nieodzowną częścią człowieka. Działania praktyczne to:

1/ Wykonanie autoportretu aparatem cyfrowym

2/ Sporządzenie z wykorzystaniem programu graficznego zdekonstruowanej twarzy - wydruk na kretonie /100% bawełny / - po wyprofilowaniu na swojej twarzy ponowny autoportret.

Tak uzyskany wilgotny autoportret został наносzony na twarze poszczególnych osób tworzących " Rodzinę".

Kolejny raz fotografowany obiekt był obrazem końcowym. Czynności techniczne zostały dokładnie opisane w pracy pisemnej. Łącznie powstało 18 wielkoformatowych prac.

Aby podkreślić więź cielesną, wydrukowano prace na materiale bawełnianym. Stały się one zbiorem znaków przeszłości. Tego co się wydarzyło. Podkreśla to cecha zdjęć końcowych wykonanych aparatem analogowym, ze względu na odmienny od aparatu cyfrowego charakter zapisu.

Inne uwagi

Tytuł pracy Tożsamość obrazu jest pojęciem bardzo szerokim. Tożsamość portretu byłaby bardziej adekwatna do zawartych treści.

W ostatnich latach powstało w naszym kraju wiele realizacji o podobnej problematyce. Przykładowo: Bronisław Schlabs / jeden z trójki tzw. Antyfotografii z lat 50-tych / w latach 80-tych , był autorem wystawy eksponowanej w Katowicach / Galeria ZPAF przy ul.Warszawskiej 5 / pt. "4 wystawy z Notatnika Osobistego ". Zwroty za K.Jureckim, autorem tekstu do katalogu. 1 wystawa :

“w latach 80-tych interesuje go dotarcie do wnętrza człowiekastworzenie syntetycznego, często ekspresyjnego wizerunku.....zespalenie ze sobą negatywów.....chodzi o “okiełznanie przypadku “.....znalezienie wspólnych cech.....

2 wystawa.....przedstawienie postaci z profilu ,lub en face, zawsze z przymkniętymi oczami, a następnie łączenie danego wizerunku z negatywami traw,fragmentami rozbitych nagrobków, konarami drzew..... 3 wystawa, to łączenie fotomontażu negatywowego z malarską interpretacją..Schlabs uważa.....że swobodne rozlewanie farby na odbitce bromowej intensyfikuje wartości formalne obrazu i jego warstwę znaczeniową, pomagając określić psychikę portretowanego człowieka.....łączy twarze z oknami, czy bliżej nieokreśloną materią.....ukazując prawdę o współczesnym człowieku.....4 wystawa ukazuje zdecydowaną dominację warstwy malarskiej na fotograficzną.....w skrajnych przypadkach dochodzi do prawie całkowitego zamalowywania fotografii “pochlōnięcia “ jej przez ekspresję barw.....warstwa fotograficzna stała się ukrytym “ szkieletem “ tych prac.

Mariusz Wideryński w swej pracy doktorskiej tworzy “ kolekcję twarzy “ / PWSFTV iT - Łódź-2011 r- FIZJOGRAFIE.Komplementarność portretu i pejzażu./

Cytat z jego pracy pisemnej:

“ Zmieniająca się fizjografia twarzy,tworzy coś wyjątkowego,niepowtarzalnego.....rozwiązaniem i nieodłącznym elementem Fizjografii jest drugi “ portret “, będący fragmentem otaczającej nas metafizycznej przestrzeni, której wyjątkowość dopełnia moją wizję pokazywanej osobowości. Połączenie tych dwóch pozornie różnych obrazów tworzy w moim odczuciu pełniejszy przekaz “. /praca doktorska-Podsumowanie – str.65 i 66 /

Również w latach 80-tych twórczość Natalii LL Lachowicz zwrócona była na badanie własnego JA. Jej autoportrety poddawane są deformacjom, zamalowywaniom itp. Określa je jako “ przestrzenie wizyjne”, “ przestrzenie paniczne “.

Elementami wykorzystywanymi w realizacjach są krzesła, białe płótna, na które rzutowała przetworzone obrazy głów. Naciągnięte drobne siatki na twarz tworzyły odrealnione autoportrety tworząc surrealistyczne wizje.

Wykonane na płótnie fotograficznym, jeszcze wilgotne wizerunki rozwieszane na krzesłach po wyschnięciu tworzyły plastyczne obiekto-rzeźby. Wykonane zaś profile twarzy były dla niej “pejzażami eschatologicznymi “.

W 2016 r na wystawie studentów PWSFTV i T w Łodzi pt. Terra Incognita , Adelina Woś swymi pracami zwraca uwagę na rzadko spotykane zaburzenia lękowe, w którym osoba odczuwa strach przed otaczającą ją rzeczywistością. Głównym objawem występującym w fugereexmudofobii jest potrzeba ukrywania twarzy. Osoby dotknięte tym zaburzeniem noszą maski, które zapewniają im poczucie bezpieczeństwa i izolacji od świata zewnętrznego,/kat. wystawy,str,69/

Z innych znanych mi podobnych obrazowań to irański fotograf Reza Katir / lata 90-te / dla którego włosy modeli / głównie kobiety / pełnią rolę maski. Nigdy nie widzimy ich oblicza. Zostaje gest i ubiór.

Inaczej postępuje Marek Poźniak rzutując na twarz światło w postaci punktów ,kropek,prążków,linii celem podkreślenia osobowości modela.

Mimo stosowania różnych zabiegów, metod, często jesteśmy bezradni próbując dotrzeć do prawdy o człowieku. Zajmując się problemem portretu warto mieć na uwadze doświadczenia Pudowkina i Kuleszowa z lat 20-tych ubiegłego wieku.

„ Pudowkin i Kuleszow wykorzystali zbliżenie twarzy aktora Mozzuchina i zmontowali trzy eksperymentalne sekwencje.....we wszystkich trzech wypadkach ,twarz aktora

była dokładnie taka sama.....Z tego uczynili swoje artystyczne credo.

/ Montaż filmowy – K.Reisz – FAW , Warszawa,1956 r – str.25 /

W/g obserwatorów ta sama twarz w zestawieniu / kontekście / wyrażała inne emocje.

W pracy pisemnej zawarto analizy wyników przeprowadzonych badań-eksperymentów artystycznych. Cytowane są wypowiedzi ogólne, jak i szczegółowe na zadane tematy i pytania. Są to przykładowo opisy stanu psychicznego i fizycznego w trakcie badań, ściągania nakryć głowy itp. Te opisy i interpretacje bardziej zainteresują socjologa,psychologa niż faktycznego odbiorcę, który zainteresowany jest artystycznym efektem końcowym, którym jest obraz.

Będąc twórcą – badaczem dochodzi do wniosku, że w pewnym momencie staje się „oprawcą”. Dotyczy to częściej multimediiów. Bo kamera video - jak mówi Józef Robakowski „potrafi świetnie podejść człowieka, poza jego wolą. Niezauważona, ale celnie skierowana, odziera nas ze wszelkich tajemnic”.

/ Katalog J.Robakowski-Okrutna kamera- Galeria -Szkłarnia Szkoły Filmowej,2017 r/

Wnioski końcowe - konkluzja

Jak pisze Chartotte Cotton / Fotografia jako sztuka współczesna – universitas – Kraków
2010 r – str.35 /

“ Współczesna fotografia artystyczna wskrzesiła koncepcję wzbogacania wizerunków ludzkiego ciała o konteksty kulturowe i polityczne”.

Dzięki przypomnieniom realizacji różnych artystów możemy lepiej określić jej postawę twórczą i dokonania. Dochodzi do własnych rozwiązań, posiłkując się zdobytą wiedzą z zakresu psychologii i pedagogiki. Czuje się duży związek emocjonalny w trakcie badań i eksperymentów. Interesująca mogłaby być próba przeprowadzenia tych badań „na zimno”, bez zbytnej egzaltacji – czy efekt końcowy byłby podobny?

Użyte cytaty w pracy pisemnej są oczywiście inspirujące, ale ich nadmiar może rozpraszać, bardziej potrzebne są w opracowaniach naukowych, uniwersyteckich. Dotyczy to też opisów w konwencji „sprawozdawczości” z odbytych sesji. Autorka realizacji mgr Patrycja Pawężowska postawiła sobie ambitne zadanie, które wypełniła. Porusza się swobodnie w różnych konwencjach fotograficznych i multimedialnych. Uzyskane obrazy są kompozycyjnie, kolorystycznie bez zarzutu. Praca pisemna świadczy o dobrej znajomości problematyki teoretycznej w zakresie sztuk pięknych. Posiada umiejętności do prowadzenia samodzielnej działalności artystycznej i naukowej. Aktualnie staje się powiedzenie Sokratesa „Poznaj samego siebie, a naturę pozostaw Bogom”.

Swymi pracami włącza się w ogólny dyskurs trwający nieprzerwanie od lat w różnych krajach. Nadaje im własną autorską wizję. Kandydatka spełniła warunki określone w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r [w:] Dz.U.Art.13,Nr 65,poz.595 i póź. zmianami. Pracę doktorską oceniam pozytywnie i popieram wniosek Rady Wydziału Artystycznego Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach o nadanie stopnia doktora mgr Patrycji Pawężowskiej w dziedzinie sztuk plastycznych,dyscyplinie artystycznej sztuki piękne.

Katowice 12 marca 2018 r

prof.Waldemar Jama